

BESLISSING

van de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "algemene raad") inzake het administratief beroep van

[REDACTED]
advocaat te Breda,
(hierna: "appellant")

gericht tegen de beslissing van 14 maart 2023 van de raad van de orde Zeeland-West-Brabant (hierna: "raad"). Met deze beslissing heeft de raad besloten de goedkeuring van het verzoek van advocaat-stagiair [REDACTED] (hierna: "stagiair") tot wijziging van patroon te onthouden.

Ingevolge artikel 1.10, eerste lid, van het Besluit mandaat, volmacht en machtiging NOvA is door de algemene raad aan de secretaris van de algemene raad mandaat verleend voor het beslissen op een administratief beroepsschrift en het verrichten van overige handelingen die verband houden met administratief beroep. Op grond van artikel 1.12, onderdeel a, van het Besluit mandaat, volmacht en machtiging NOvA wordt bij afwezigheid of verhindering de secretaris van de algemene raad vervangen door de plaatsvervangend algemeen secretaris. Indien ook de plaatsvervangend algemeen secretaris afwezig of verhinderd is, wordt op grond van artikel 1.12, onderdeel b, van het Besluit mandaat, volmacht en machtiging NOvA de plaatsvervangend algemeen secretaris vervangen door een manager.

Verloop van de procedure

1. Stagiair wordt op 29 januari 2021 beëdigd als advocaat en is in maart 2021 gestart met de beroepsopleiding advocaten.
2. Bij brief van 28 februari 2023 verzoekt stagiair de raad tot wijziging van patroon, omdat de patroon van stagiair heeft besloten diens praktijk als eenmanskantoor voort te zetten. Appellant is de nieuwe beoogd patroon van stagiair.
3. Op 1 maart 2023 vindt er telefonisch contact plaats tussen de deken Zeeland-West-Brabant (hierna: "deken") en appellant over de verplicht gestelde patroonscursus voor een beoogd patroon.
4. Per e-mail van 2 maart 2023 wordt door de adjunct-secretaris van het bureau van de orde van advocaten Zeeland-West-Brabant (hierna: "adjunct-secretaris") aan appellant bericht dat de adjunct-secretaris door de deken op de hoogste is gesteld van het telefonisch contact op 1 maart 2023. Door de adjunct-secretaris wordt aan appellant ter overweging gegeven de deken te laten weten of zij de patroonscursus en de daarmee gemoeide kosten voor lief neemt.
5. Per e-mail van 2 maart 2023 heeft appellant aangegeven de beslissing van de raad op het verzoek van stagiair te willen afwachten alvorens een toezegging te doen over het volgen van de patroonscursus.
6. Bij brief van 14 maart 2023 besluit de raad de goedkeuring van het verzoek van stagiair tot wijziging patroon op grond van artikel 3.6, derde lid, onderdeel a, van de Verordening op de

Beslissing 203917

advocatuur te onthouden (hierna: "het bestreden besluit"). Voorts constateert de raad dat de stage van stagiair met ingang van 6 maart 2023 van rechtswege is opgeschort op grond van artikel 3.4, tweede lid, onderdeel b, van de Verordening op de advocatuur, omdat de voormalig patroon van stagiair per die datum is verplaatst naar diens nieuwe kantoor en advocaat-stagiair geen patroon had of de praktijk onder zijn begeleiding uitoefende. De raad constateert tevens dat ingevolge artikel 9b, eerste lid, van de Advocatenwet de stagiair gedurende de eerste drie jaar waarin hij als zodanig is ingeschreven op het tableau, de praktijk dient uit te oefenen onder begeleiding van de patroon en bij deze kantoor te houden. De raad stelt vast dat stagiair zijn praktijk derhalve niet meer mag uitoefenen en zijn werkzaamheden dient neer te leggen. De raad zegt toe op maandag 20 maart 2023 de opschorting van de stage van stagiair door Beheer Advocaten Registratie (hierna: "BAR") te laten verwerken. In het begeleidend schrijven wordt appellant gewezen op de mogelijkheid van het volgen van een digitale patroonscursus op een door haar gewenst moment.

7. Per e-mail van 15 maart 2023 bericht appellant de deken dat zij zich onder protest van gehoudenheid zal aanmelden voor de patroonscursus.
8. Per e-mail van 16 maart 2023 wordt door de adjunct-secretaris aan appellant bevestigd dat zodra appellant aangeeft wanneer zij de patroonscursus zal volgen, er geen BAR-mutatie van de opschorting van de stage van stagiair zal worden doorgegeven aan de Nederlandse orde van advocaten. Appellant dient uiterlijk 3 april 2023 de patroonscursus te hebben gevolgd.
9. Per e-mail van 17 maart 2023 bevestigt appellant dat zij de patroonscursus op 31 maart 2023 zal volgen en voegt zij een Outlook-bijlage bij.
10. Per e-mail van 17 maart 2023 verzoekt de adjunct-secretaris appellant om een leesbare schermafdruk toe te sturen waaruit blijkt dat appellant zich heeft ingeschreven voor de patroonscursus op 31 maart 2023.
11. Per e-mail van 17 maart 2023 levert appellant het gevraagde bewijs van inschrijving voor de patroonscursus aan.
12. Bij brief van 20 maart 2023 heeft de raad het bestreden besluit herzien en met terugwerkende kracht het verzoek tot wijziging patroon goedgekeurd, onder de voorwaarde dat uiterlijk op 3 april 2023 het certificaat van deelname van appellant aan de verplichte patroonscursus door de raad zal zijn ontvangen. De raad concludeert dat de stage van stagiair nu niet is opgeschort.
13. Per e-mail van 30 maart 2023 stuurt appellant het certificaat van deelname van de door haar op die dag gevolgde patroonscursus aan de adjunct-secretaris.
14. Bij brief van 24 april 2023, verzonden per e-mail van dezelfde datum en per post ontvangen op 25 april 2023, stelt appellant administratief beroep in bij de algemene raad tegen het bestreden besluit.
15. Per e-mail wordt de ontvangst van het administratief beroepschrift bevestigd.

Beslissing 203917

16. Bij brief van 26 april 2023, verzonden per e-mail van dezelfde datum, verzoekt de algemene raad de raad uiterlijk 24 mei 2023 een verweerschrift in te dienen.
17. Bij brief van 11 mei 2023, verzonden per e-mail van 12 mei 2023, dient de raad het verweerschrift inzake het administratief beroep van appellant in.
18. Per e-mail van 12 mei 2023 wordt de ontvangst van het verweerschrift bevestigd.
19. Bij brief van 26 mei 2023, verzonden per e-mail van dezelfde datum aan appellant en de raad, worden partijen uitgenodigd voor een hoorzitting op 8 juni 2023.
20. Per e-mail van 26 mei 2023 verzoekt appellant om de hoorzitting digitaal via MS Teams te laten plaatsvinden.
21. Per e-mail van 30 mei 2023 bericht de adjunct-secretaris dat de deken prijs stelt op een mondelinge behandeling te Den Haag en niet via MS Teams wenst deel te nemen.
22. Per e-mail van 30 mei 2023 wordt bevestigd dat de hoorzitting in hybride-vorm zal plaatsvinden, tenzij de deken zich heeft bedacht en ook via MS Teams wil worden gehoord.
23. Per e-mail van 30 mei 2023 wordt door de adjunct-secretaris bevestigd dat de deken de hoorzitting in persoon zal bijwonen te Den Haag en niet via MS Teams wenst deel te nemen.
24. Op 8 juni 2023 worden appellant en de raad gehoord namens de algemene raad door mr. J.P. Broekhuizen, lid algemene raad, mr. J. Storm, manager juridische en bestuurlijke zaken bij het bureau van de Nederlandse orde van advocaten, in aanwezigheid van mr. E. Frieling, griffier. De raad heeft zich laten vertegenwoordigen door [REDACTED] deken. Appellant neemt digitaal deel aan de hoorzitting door middel van een videoverbinding via MS Teams.

Relevante wet- en regelgeving

25. Voor de toepasselijke bepalingen uit de Advocatenwet, de Verordening op de advocatuur en de Regeling op de advocatuur wordt verwezen naar bijlage I. Deze bijlage is onderdeel van de beslissing.

Standpunt van appellant

26. In het administratief beroepschrift van 24 april 2023 draagt appellant de volgende beroepsgronden aan:
 - Appellant is het niet eens met de opgelegde verplichting tot het volgen van de patroonscursus. Appellant is een zeer ervaren advocaat met een 32-jarige, onberispelijke staat van dienst die zich al vele malen als succesvol patroon heeft bewezen. Zij begeleidt stagiair (ook vóór het plotselinge vertrek van de patroon en haar kantoorgenoot) zeer intensief en op dagelijkse basis, waardoor het verzoek van stagiair tot wijziging van patroon enkel een formele handeling betreft. Stagiair heeft inmiddels al zijn opleidingsverplichtingen met succes afgerond, werkt zeer zelfstandig en heeft bovendien expliciet verklaard zeer tevreden te zijn over de reeds jarenlange bestaande

Beslissing 203917

feitelijke begeleiding door appellant en geen enkele toegevoegde waarde te zien in een verplichte cursus voor zijn beoogd patroon. Het besluit van de raad van 14 maart 2023 dient daarom geenszins de belangen van stagiair.

- De online patroonscursus die appellant onder protest van gehoudenheid heeft gevolgd, heeft geen enkele toegevoegde waarde voor een zeer ervaren patroon met een bewezen staat van dienst en is van slecht niveau.
- Appellant diende eerst haar inschrijving voor de patroonscursus aan te tonen en vervolgens achteraf haar certificaat aan te leveren. Een e-mail waarin appellant aangaf de cursus gevolgd te hebben was niet voldoende.
- Artikel 3.5a van de Verordening op de advocatuur zorgt er in de praktijk voor dat advocatenkantoren onnodig op kosten worden gejaagd.
- De orde van advocaten [sic] is doorgeschooten in diens regelzucht zonder nog oog te hebben voor de inhoud of het doel van een regel. De noodzakelijke en door de redelijkheid en billijkheid verplichte 'menselijke maat' ontbreekt: regels worden gehandhaafd op basis van het uitoefenen van macht zonder dat de specifieke situatie in ogenschouw wordt genomen, hetgeen wel mag en kan worden verlangd van een lokale deken.

Standpunt van de raad

27. In het verweerschrift van 11 mei 2023 verzoekt de raad het administratief beroep niet-ontvankelijk te verklaren. De raad voert daartoe aan dat appellant geen belang meer heeft bij haar beroep, gezien het feit dat appellant inmiddels de patroonscursus heeft gevolgd, waardoor de raad het bestreden besluit op 20 maart 2023 heeft herzien en het verzoek van stagiair is goedgekeurd. Voor zover de algemene raad appellant ontvankelijk acht in haar beroep, verzoekt de raad de beroepsgronden gedeeltelijk ongegrond en niet-ontvankelijk te verklaren. De raad voert daartoe samengevat het volgende aan:

- De raad heeft gelet op de formulering van artikel 3.6, derde lid, onderdeel a, van de Verordening op de advocatuur en de artikelsgewijze toelichting daarop geen discretionaire bevoegdheid om de goedkeuring van de stage en beoogd patroon al dan niet te onthouden indien de beoogd patroon geen cursus of opleiding voor patroons heeft gevolgd. De omstandigheden van het geval heeft de raad derhalve niet kunnen en mogen meewegen in zijn besluit.
- De raad is appellant voor zover mogelijk tegemoetgekomen, zoals blijkt uit het verloop van de procedure, en heeft zorgvuldig en adequaat gehandeld met inachtneming van wet- en regelgeving.
- De raad is geen wetgever en kan niet worden aangesproken op het nut, de inhoud en de kwaliteit van de verplicht gestelde patroonscursus.

Beslissing 203917

Hoorzitting

28. Tijdens de hoorzitting hebben appellant en de raad het woord gevoerd en het administratief beroepschrift respectievelijk het verweerschrift mondeling toegelicht. Appellant heeft daarbij onder meer naar voren gebracht dat zij de gemaakte kosten voor het volgen van de patroonscursus op de raad wil verhalen, omdat de raad haar ten onrechte heeft gedwongen de patroonscursus te volgen waardoor zij ten onrechte tijd en geld heeft moeten besteden. Voor het proces-verbaal van de hoorzitting wordt verwezen naar bijlage II.

Beoordeling van het administratief beroep

Ontvankelijkheid

29. Alvorens kan worden ingegaan op de inhoud van het administratief beroepschrift, moet worden beoordeeld of appellant ontvankelijk is in haar beroep. De algemene raad ziet zich daarbij voor de vraag gesteld of appellant procesbelang heeft bij een inhoudelijke beoordeling van het bestreden besluit, dat reeds een maand voor het indienen van het administratief beroepschrift door de raad werd herzien door het besluit van 20 maart 2023, waarmee het verzoek van stagiair tot wijziging van de patroon door de raad is goedgekeurd.
30. In haar uitspraak van 16 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3294, heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ten aanzien van procesbelang als volgt overwogen:

Procesbelang is het belang dat een belanghebbende heeft bij de uitkomst van een procedure. Daarbij gaat het erom of het doel dat de belanghebbende voor ogen staat, met het rechtsmiddel kan worden bereikt en voor de belanghebbende van feitelijke betekenis is. In beginsel heeft een belanghebbende die opkomt tegen een besluit, belang bij een beoordeling van zijn bezwaar of beroep, tenzij vast komt te staan dat ieder belang bij de procedure ontbreekt of is komen te vervallen (vergelijk de uitspraak van 28 januari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:219).

31. Omdat appellant tijdens de hoorzitting heeft verklaard dat zij de door haar gemaakte tijd en kosten in verband met het deelnemen aan de verplicht gestelde patroonscursus op de raad wil verhalen, heeft zij belang bij een beoordeling van de rechtmatigheid van het bestreden besluit. Appellant is derhalve ontvankelijk in haar administratief beroep, waardoor de algemene raad overgaat tot een inhoudelijke beoordeling van de beroepsgronden.

Inhoudelijke beoordeling

Verplicht gestelde patroonscursus

32. De algemene raad stelt vast dat met ingang van 1 oktober 2020 door de inwerkingtreding van de Wijzigingsverordening beroepsopleiding advocaten 2020 de beroepsopleiding advocaten is vernieuwd. In de Toelichting Wijzigingsverordening beroepsopleiding advocaten 2020 is door de algemene raad toegelicht dat de nadruk van de nieuwe beroepsopleiding advocaten ligt op het in de praktijk kunnen toepassen van (juridisch-inhoudelijke) kennis en vaardigheden. De verbinding tussen de beroepsopleiding en het

Beslissing 203917

werken en leren in de praktijk is intensief. Een versterkt patronaat geldt daarbij als belangrijke voorwaarde.

33. Gelet op de verstrekte rol van de patroon in de nieuwe beroepsopleiding advocaten, zijn de eisen die golden ten aanzien van het volgen van een patroonscursus door een beoogd patroon aangescherpt. Waar een raad van de orde eerst op grond van artikel 3.6, eerste lid, onderdeel d, van de Verordening op de advocatuur (versie geldend op 30 september 2020) discretionaire bevoegdheid had om de goedkeuring van de stage en beoogd patroon te onthouden indien de beoogd patroon geen cursus of opleiding voor patroons had gevolgd, brengt de met ingang van 1 oktober 2020 verplicht gestelde patroonscursus mee dat een raad van de orde de goedkeuring van de stage en de beoogd patroon dient te onthouden in het geval deze cursus niet is gevolgd door de patroon.
34. Behoudens het bepaalde in artikel 3.5a, derde lid, van de Verordening op de advocatuur, waarin is vastgelegd dat in plaats van ten minste zes uur aan onderwijs ten minste drie uur aan onderwijs kan worden gevolgd indien de beoogd patroon in de drie jaar voorafgaand aan de patroonscursus reeds een patroonscursus heeft gevolgd, is in de vigerende regelgeving ten aanzien van de verplicht gestelde patroonscursus geen onderscheid gemaakt tussen beginnende en ervaren patroons. Evenmin is in de vigerende regelgeving bij een verzoek tot wijziging van patroon daarbij onderscheid gemaakt tussen beginnende stagiaires en stagiaires die aan hun opleidingsverplichtingen hebben voldaan.
35. Dat appellant reeds 32 jaar advocaat is met een onberispelijke staat van dienst, in het verleden meermaals succesvol advocaat-stagiaires als patroon heeft begeleid, stagiair zijn opleidingsverplichtingen met succes zou hebben afgerond en heeft verklaard geen toegevoegde waarde te zien in het volgen van de patroonscursus door zijn beoogd patroon, leidt er gelet op het vorenstaande derhalve niet toe dat appellant is vrijgesteld van het volgen van de patroonscursus.
36. Nu appellant in eerste instantie weigerde de patroonscursus te volgen, heeft de raad in het bestreden besluit op grond van artikel 3.6, derde lid, onderdeel a, van de Verordening op de advocatuur terecht besloten zijn goedkeuring van het verzoek van de advocaat-stagiair tot wijziging van patroon te onthouden.
37. Ingevolge het in artikel 12, onderdeel e, van de Regeling op de advocatuur door de algemene raad vastgestelde Formulier verzoek tot wijziging patroon, bedoeld in bijlage 1e van de Regeling op de advocatuur, dient als bijlage bij een verzoek tot wijziging van patroon te worden bijgevoegd de verklaring van de beoogd patroon in te stemmen met het patronaat, met overlegging van het certificaat waaruit blijkt dat de beoogd patroon een patroonscursus heeft gevolgd.
38. De algemene raad overweegt ten overvloede dat het gelet op deze regelgeving vaststaand beleid is dat iedere beoogd patroon het volgen van de patroonscursus dient aan te tonen door middel van het overleggen van een certificaat waaruit dit blijkt.

Beslissing 203917*Gemaakte tijd en kosten*

39. De algemene raad ziet in de omstandigheid dat appellant tijd en kosten heeft moeten maken om de patroonscursus te kunnen volgen, geen reden om aan te nemen dat deze gevolgen zodanig onevenredig voor appellant zijn dat zij niet meer in verhouding staan tot het doel van de patroonscursus, te weten een sterkere rol van de patroon in het licht van de vernieuwde beroepsopleiding te waarborgen.

Regelzucht en kwaliteit van de patroonscursus

40. Voor zover appellant voor zichzelf en de Nederlandse balie het doel van de vigerende regelgeving in twijfel trekt alsmede de kwaliteit van de patroonscursus, is van belang dat de rechtsbescherming in deze procedure niet gaat over (bijvoorbeeld) het waarborgen van de kwaliteit van de patroonscursus of deregulering.

Ten overvloede

41. Ten overvloede stelt de algemene raad vast dat het voorstel voor de Wijzigingsverordening beroepsopleiding advocaten 2020 door de algemene raad aan het college van afgevaardigden is gedaan en dat het college van afgevaardigden deze Wijzigingsverordening heeft vastgesteld. Ingevolge artikel 28 van de Advocatenwet hebben de raden van de orde in de arrondissementen, behoudens het eventueel vooraf kenbaar maken van hun oordeel hierover, hierin geen rol of regelgevende bevoegdheid.
42. Uit de Toelichting Wijzigingsverordening beroepsopleiding advocaten 2020 blijkt dat de patroonscursus, gelet op de vernieuwde beroepsopleiding advocaten met een versterkt patronaat, de nieuwe generatie stagiaires en het actueel houden van de kennis en vaardigheden met betrekking tot het patroonschap, ook voor ervaren patroons van toegevoegde waarde is geacht.
43. De algemene raad merkt ten overvloede op dat in de Toelichting Wijzigingsverordening beroepsopleiding advocaten 2020 staat vermeld dat bij de verdere uitwerking van de patroonscursus zal worden gekeken naar mogelijkheden van differentiatie voor beginnende en ervaren patroons. Het signaal dat door appellant en de raad in de onderhavige procedure is gegeven, zal bij de verdere uitwerking van de patroonscursus worden betrokken.

Conclusie

44. Met inachtneming van de overgelegde stukken, de door appellant en de raad gegeven mondelinge toelichting daarop en de vigerende wet- en regelgeving, verklaart de algemene raad het administratief beroep van appellant ongegrond.

Beslissing 203917

Beslissing

De algemene raad verklaart het administratief beroep ongegrond.

Aldus gedaan te Den Haag op 5 juli 2023

De algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten,
Namens deze,

mw. mr. S.F.M. ten Berge
manager beleid en regelgeving

Bijlagen:

- I. Relevante wet- en regelgeving;
- II. Proces-verbaal hoorzitting 8 juni 2023.

Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen zes weken na bekendmaking van deze beslissing beroep instellen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 8 van de Algemene wet bestuursrecht.